

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 225/2020-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátkou JUDr. Jolanou Fuchsovou, Štúrova 20, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Cdo/115/2018 z 30. apríla 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Cdo/115/2018 z 30. apríla 2019 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Cdo/115/2018 z 30. apríla 2019 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **533,88 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. júla 2019 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením najvyššieho súdu o jej dovolaní, ktoré žiada zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľka je žalovaná v konaní na okresnom súde, pričom uznesením okresného súdu z 13. apríla 2016 bola jej vzájomná žaloba z 27. augusta 2012 odmietnutá. Odmietnutou žalobou sa sťažovateľka domáhala určenia, že nájom zo zmluvy o nájme skončil 24. augusta 2010, a pre prípad, keby sa dokazovaním skončenie nájmu k tomuto dňu nepreukázalo, sa domáhala,

aby súd skončenie nájmu určil na 31. august 2010, 29. september 2010 alebo 16. august 2011. Podľa okresného súdu sťažovateľkou navrhované znenie alternatívneho petitu by bolo možné len v konaní o plnenie a za splnenia podmienky, že vyplýva z hmotného práva, prípadne zo zmluvného vzťahu, pričom pri určovacích žalobách žalobca musí presne určiť deň, ku ktorému požaduje určenie skončenia nájmu; alternatívne možnosti rozhodnutia nie sú prípustné.

3. Krajský súd uznesením z 26. apríla 2017 uznesenie okresného súdu potvrdil s tým, že nejde o alternatívny, ale o eventuality petit. V danej právnej veci však o taký prípad nejde, pretože to, čo je predmetom konania, v žiadnom prípade nemôžu určiť až výsledky dokazovania. Podľa krajského súdu nemožno súhlasiť s názorom sťažovateľky, že eventuality žaloba je vo svojej procesnoprávnej podstate spojením viacerých uplatňovaných nárokov do jednej žaloby. Sťažovateľkou uplatňovaný petit je v rozpore s požiadavkou presnosti a určitosti, ktorý nemožno považovať za eventuality.

4. Proti uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, keďže závery oboch súdov sú neprijateľné, pretože pokiaľ dôjde k odmietnutiu podania bez splnenia zákonných podmienok, dochádza k odopretiu spravodlivosti. Sťažovateľka v dovolaní uviedla, že z formulácie petitu jasne vyplývalo, čoho sa v konaní domáha, keď v petite navrhla čas ukončenia nájomného vzťahu zodpovedajúci jej prvému jednostrannému úkonu smerujúcemu k ukončeniu nájomného vzťahu, ako aj ďalšími neskoršími termínmi na základe jej ďalších úkonov. Podľa sťažovateľky si žalobou uplatňovala stále jeden nárok, ktorým bolo určenie skončenia nájomného vzťahu s tým, že presný dátum môže byť predmetom sporu. Právny názor krajského súdu považuje za protirečivý, pokiaľ konštatuje, že uplatnený petit nie je alternatívny ale ani eventuality, ale súčasne nezaujíma žiadne stanovisko, ktorým by taký petit charakterizoval. Sťažovateľka poukázala na to, že súdy nevysvetlili, čo bránilo prejednávaniu žaloby.

5. Dovolanie sťažovateľky bolo napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietnuté, pretože uznesenie krajského súdu nebolo postihnuté vadou podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku a z obsahu dovolania vyplynulo, že sťažovateľka namietala nesprávne právne posúdenie veci, ktoré nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku.

III.

6. Sťažovateľka nesúhlasí s názorom dovolacieho súdu, ktorého dôsledkom je odmietnutie jej vzájomnej žaloby, keďže tento procesný postup znemožňuje uskutočňovanie jej procesných práv v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces. Uznesením najvyššieho súdu bol sťažovateľke odňatý prístup k súdu a došlo k odopretiu spravodlivosti. Argumentácia najvyššieho súdu v napadnutom rozhodnutí sa zakladá na téze, podľa ktorej nesúhlas sťažovateľky s právnym názorom krajského súdu týkajúci sa presnosti a určitosti žalobného petitu je namietaním nesprávneho právneho posúdenia veci, čo nezakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku a ani podľa § 431 Civilného sporového poriadku. Podľa sťažovateľky vzhľadom na znenie § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku každý záver o tom, že súd nesprávne procesne postupoval, a tým znemožnil strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, je zo svojej podstaty právnym záverom, keďže záver o tom, či postup nižšieho súdu bol alebo nebol správny, je logicky vždy vecou právneho posúdenia.

7. Najvyšší súd ponechal rozhodnutie o ústavnej sťažnosti na ústavný súd, pričom poukázal na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia.

IV.

8. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na účinný prístup k súdu, ktorý poskytuje ochranu subjektívnym právam. Domáhať sa súdnej ochrany možno postupom stanoveným v procesných predpisoch a v prípade splnenia požiadaviek stanovených týmito predpismi má každý právo na to, aby bolo o jeho veci aj meritórne rozhodnuté. V prípade sťažovateľky k tomuto nedošlo a jej podanie, v ktorom sa domáhala určovacou žalobou ochrany svojho hmotného práva, bolo okresným súdom procesne odmietnuté, pričom tento postup okresného súdu bol ako správny vyhodnotený aj krajským súdom. Sťažovateľka sa ďalej svojho práva na prejednanie veci domáhala dovolaním, pričom namietla to, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu v spojení s rozhodnutím okresného súdu došlo k nesprávnemu procesnému postupu, ktorý jej znemožnil, aby uskutočňovala procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, čo zakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku.

9. Na tento procesný prostriedok najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí reagoval tak, že procesné skutočnosti, ktoré sťažovateľka namietala, sa týkajú nesprávneho právneho posúdenia, ktoré nemôže byť dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Toto právne posúdenie najvyššieho súdu je v rovine aplikovaného procesného predpisu celkom nesprávne, a preto vedie k porušeniu sťažovateľkou označených základných práv, keďže v dôsledku tohto rozhodnutia nedošlo k prejednaniu veci sťažovateľky.

10. Súdny vo svojej činnosti aplikujú normy zákonného práva, pričom na strane jednej aplikujú normy procesného práva, ktoré vedú k procesným rozhodnutiam, a na strane druhej normy hmotného práva, ktoré vedú k vecným (meritórnym) rozhodnutiam. Vo veci sťažovateľky došlo len k aplikácii noriem procesného práva, čo v konaní pred okresným a krajským súdom viedlo k odmietnutiu jej podania pre domnelé nesplnenie obsahových náležitostí jej podania. Preto treba súhlasiť s rozhodnutím dovolacieho súdu v tej časti, v ktorej uvádza, že sťažovateľka namietala nesprávne právne posúdenie rozhodnutí nižších súdov. Toto nesprávne právne posúdenie sa však netýkalo rozhodnutia o dôvodnosti žaloby sťažovateľky, ale o jej procesnej prípustnosti, pri ktorom nižšie súdy aplikovali procesné normy. Aplikácia procesných noriem, ktorá vedie k procesnému rozhodnutiu, je vo svojej podstate na strane jednej nemeritórnym právnym posúdením, no na strane druhej je aj procesným postupom tak, ako ho predpokladá § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Preto je nielen z pohľadu základných práv sťažovateľky ústavne neudržateľný právny názor napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, podľa ktorého je z prieskumu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku vylúčený prieskum takým rozhodnutím, ktoré namietajú nesprávne právne posúdenie procesných noriem. Práve naopak, § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku je priestorom ochrany tých základných práv, do ktorých bolo zasiahnuté rôznymi nesprávnymi procesnými postupmi a rozhodnutiami.

11. Napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto okrem vyslovenia porušenia jej práv bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu zrušené a vec sa mu vracia na rozhodnutie. V tomto rozhodnutí sa najvyšší súd musí vysporiadať s otázkou, či určovací žalobu možno formulovať eventuálnym petitom, teda žalobným návrhom, v ktorom žalobca popri primárnom návrhu formuluje pre prípad jeho zamietnutia ďalší alebo ďalšie eventuálne návrhy tak, ako tomu bolo v tomto prípade. Z ústavnoprávneho pohľadu takejto formulácii žalobného návrhu nestojí nič v ceste.

V.

12. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej najvyšší súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 538,88 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľka má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 163,33 eur) a za jeden úkon právnej služby v roku 2020 (vyjadrenie 177 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 9,80 eur a 10,62 eur) predstavuje 533,88 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2021

Robert Šorl
predseda senátu